

محل مطبعه و اداره :

جغسال اوغلانده امنيت

صندوغی جوارنده

شنگول يقوشنده

۲۲ نومرو

مشرق و غرب

اظهار :

مسلكمزه موافق آثار

جدیده مع الممنونیه

قبول اولنور

درج ایدلمه یں آثار اعاده اولنماز

دینیه ، فلسفه ، علوم ، حقوق ، ادبیات تاریخ ، و سیاسیات و بالخاصه احوال و مشورہ اسلامیه در بحث ایدر و هفته ده بر نشر اولنور .

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری :

در سعادتده نسیخه سی ۵۰ پاره در

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

قیرلمه دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی

۲۰ غروش فضله آلنیر

۱۰ تموز ۳۲۴

سنه لکی	القی آیلانی	غروش
ممالک عثمانیه ایچون	۶۵	۳۵
روسیه	۶۵	۳۵
سائر ممالک اجنبیه	۱۷	۹

بشنجی جلد

۹ شوال پنجشنبه ۲۹ ایلول ۳۲۶

عدد : ۱۱۰

مشهور اصمعی بر کون هارون الرشیدک یاننده ایمش . بادیه دن
بر عرب خلیفه نك حضورینه چیه رق بر شعر انشاد ایمش . خلیفه
شعری تقدیر یولنده وجیز ، فقط مسجع ایکی اوج جمله ایرادیتد کدن
صوکره « ساکا شوقدر التون ویرسینلر . » دیمش . لکن عرب
« بر دانه ننی بیله قبول ایدم . » جوانی ویرمش . خلیفه قارشیدنده کی
کبه لی عربک شو استغاثنی کورنجه حیرتده قلمش ؛ سببی صورمش .
— یابن اوقودیم شعر ایچون فصل پاره آله بیلیرم که سزک او
منشور سوزلریکنز نیم زوالی نشیدمدن بیک قات پارلاق دوشدی ؟
آرتق هارون الرشیدک غرور وانساطی تصویرلرک ، حتی
تصورلرک فوقه چیه جفتی ، عربک جائزه منی یوز مثلنه چیقاره جفتی
سویلمه یه لزوم یوقدر دگی ؟
اصمعی دیورکه :

— بوقدر یاش یاشادم ، بوقدر امرا ایله ، خلفا ایله ، اغنیا ایله
دوشدم قالدیمده عطیه صیدی خصوصنده شو بالدیری چپلاق بدوی
قدر بیله مهارت کوسترمدم . یازیقلر اولسون !

محمد عاکف

خطابه

— ۱۸ —

الحمد لله الذي تفرّد بالعزة والجلال وتوحد بالكبرياء والعظمة والكمال
الذي تنزه عن امانى الظنون وامالى الخيال . وتقّس عن الضد والندو والتغير
والانتقال . فسبحانه من اله جل في ذاته عن الاشياء والامثال ، احمده
سبحانه وتعالى على جميع الاحوال واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له
شهادة ينجو قائمها من عظيم الاحوال . واشهد ان سيدنا محمداً عبده
ورسوله الصادق في الاقوال والافعال . اللهم فصل وسلم وبارك على
هذا النبي وعلى آله واصحابه خير صعب وآل وسلم تسليماً كثيراً . = اما بعد
فيا عباد الله = ان كان رمضان قد مضى كأنه طيف خيال . وغزمت
على العود الى التعرّبط في شوال . فالله حي ابدى سرمدي لا يدركه زوال .
ولا يضيئه تداول الاوقات وتعاقب الالهة هلالاً بعد هلال . فلا تقولوا
قد ذهب الآن رمضان وتسهوا شوالاً بالفسوق والعصيان . فان الله يكره
ان يعصى في اي شهر كان . ويحب ان يطاع في كل وقت واوان . فعملوا بواطنكم
بالتقوى كجميل ظواهركم باللباس او اكثر . فان الله ينظر من عبده الى قلبه
وما ضمّر . ولا تفرّنكم الدنيا فكّم اظلمت ليلاً بعدما كان اقر . كم اعتبر بها
من كان قبلكم وفرحوا بالاعیاد منكم ففرق الموت سهمه نحوهم وحرر .
این نعمان ومالك بن عثمان وبنوا الاصفر . این من سمي بخاقان وبختصد .
این کسری الملوك انوشروان وقيصر . این من جمع الکتاب و جهز الحیوش
والعسكر . این من شاع ذکرهم فی الارض غرباً و شرقاً . این من القت لهم
السادات مقالیدها حقاً و صدقاً . این العلماء البارزون فی میادین الامتحان .
این الذين كان بهم على الحوادث لیستعان . این اهل الشفقة علی الارامل
والایتام ، این اهل الشفقة علی الاجانب وذوی الارحام . این الذين وصلوا

فذا حاله دیدیکله مش ؟ اڭ کوزل بیتلرنده کی حکمتلرک ، نکتهلرک
باشقه یلردن نقل اولندیغنی اثبات خصوصنده بر از انصافسزلق
ایتمش . ابن خالویه ده ایشه قاریشمنجه متنبی نك جانی صیقیله رق
امیرک حضورنده سویلمه جک سوزلر سویلمه مش . سیف الدوله ده
نصلمه انفعالی یکهمیه رکیچاره شاعره پک آغیر بر معامله ده بولمش .
شوقدر وارکه متنبی نك

سن همان ایله تکلم راضی یم دشنامه بن

مصراعندن دها قوتلی اولان :

فما لجرح اذا ارضا کم الم

طرزنده کی نظم ریقی اوزرینه همان پشیمان اوله رق شاعرینی
قوجاقلامش ؛ نوازشلره ، التفاتلره ، احسانلره بوغمش ، عذرلر
دیلمش . بووقعه یی متعاقب متنبی اوافق بر منظومه ، دها صکره
بویوک بر قصیده ایله سیف الدوله یه تشکرلر ایدر . ایکنجه قصیده
اجاب دمی ومالداغی سوی طلل

دعا فلباه قبل الركب والابل

مطلعلیه باشلاره ، ایچده سورر . بو قصیده نك اشاعیلرینه طوغری
تمام اون دورت امر حاضرک دیزیلیمسندن حصـوله گلش بر بیت
واردرکه شویله در :

اقل ، ازل ، اقطع ، احمل ، عل ، سل ، اعد ،

زد ، هش ، بش ، تفضل ، ادن ، سر ، صل .

[قصوری عفو ایت ؛ نائل احسانک اولایم ؛ برچفتلاک ویر ؛
بنی یایان براقه ؛ موقعی اعلا ایت ؛ کدردن قورتار ؛ اسکی شرفی
اعاده ایله ؛ عطا کی آرتیر ؛ بکا قارشی کولر یوز کوستر ؛ عنایت
بویور ؛ شرف قربکدن محروم براقه ؛ قلبی سویندر ؛ هر زمان
مظهر احسانک اولایم . کبی بر طاقم معناله افاده ایدیور .]
شاعر بویته کلنجه یه قدر پک کوزل سوزلر سویلدیکی ایچون
صوک درجه ده محظوظ ، منبسط قالان سیف الدوله بوتون شو امر
صیغه لرندن هر برینک تضمن ایتدیکی استرحامه قارشی :

« عفو ایتدم ؛ دائماً لطفی کوره جکسین ؛ حلب جوارنده کی ...
چفتلکنی ویردم ؛ ایکی یاغز آت رکوبکه تخصیص اولنه جقدر ؛
شرف قدیمک کاملاً مصوندر ... » کبی مقابله لرده بولمش ، مجلسده
غایت ظریف بر اختیار وارمش . متنبی نك نائل اولدینی بوقدر
احسانی طبعی چکه مدیکی ایچون :

« افندیمر ، حریفک نه قدر مسئولی وارسه اوشنمه دن برر برر
اسعاف بویوردیکز . یالکیز بری قالدی ... » دیمش . سیف الدوله
« هانکیسی ؟ دیننجه

« هش بش صیغه لرینک عقینده هیه ! هیه ! هیه ! دییه
کوله جکدیکز ! » جوانی ویرمش .

امیر اختیارک بوظرافتی صوک درجه ده تقدیر ایدرک عمرینک
صوک سنه لرینی رفاه ایله کچیره جک قدر احسانده بولمش .

العبادة بالغدوالآصال. اين الذين صدقوا ما عاهدوا الله عليه وقال فيهم من المؤمنين رجال. لقد افناهم مننى الامم. وابداهم ميئدا لرمم فأسلوا عن هؤلاء ونادوا في ديارهم الموحشه. اين سكان هذه الابنية والقصور المدهشه، فستجيبكم بلسان حالها ناداهم مفرق الجماعات ففرقوا. وحدى بهم حادى المنايا فشدوا وما عوقوا. فرحم الله امرأ حاسب نفسه قبل ان يحاسب وناقشها قبل ان يناقش وبعاب. في يوم تعرض فيه الخلائف على الله جمعا. فيحاسبهم على ما احاط به علما. وغنت الوجوه لحي القيوم وقد خاب من حمل ظلما. قال رسول الله = ص = لاحسد الا في اثنين رجل آتاه الله مالا فسلطه على هلكته في الحق ورجل آتاه الله حكمة فهو يقضى بها ويعلمها = صدق رسول الله =

على شيخ العرب

عدل واحسان

فرانسيسك اون طقوزنجى عصر فلاسفه سندن ويقتور قوزن (۱۷۹۲ - ۱۸۶۷) طرفندن « عدل واحسان » عنوانيله تأليف ايديلن اثر حكيمانه ده فلسفه تاريخه عائد يك كوزل پارچه لر واردر. آتيده كي صيفه لرني انظارقارئينه عرض ايلمك يك موسمسز صايلماز. قارئين كرام بر چوق حقايقى محتوى اولان بو سطورى اوقوركن هم متسلى، همده عبرت بين اولورلر. ويقتور قوزن ديوركه :

انسائك اك طوغرى، اك جدى عالمى عالم حريته در. اصل تاريخي ده دورلر كچدكه ماهيتي حقنده دها زياده علم حاصل اولان حريتك تاريخ تكامل دائميدير. حريت فكري بالجملة حقوقك مصدق ومحترم اوله جنى وحريتك - تعيين جائز ايسه - جوهرى ميدان انكشاف وعلايته چيقاجنى دورك حلوئه قدر دائما ذهن بشرده كسب انبساط واتساعدن خالى قاليه جقدر.

حكمت تاريخ، جمعيات بشريه نك كيمنى اعلا ايدن، كيمنى كرداب انحطاط وهلاكه دوشورن انقلابات عظيمه آره سندن عالم انسانيتك غايه كمال اوله رق پيشگاه خياله طوران بر جمعيت حالى آلتى اوزره قدمه قدمه ياقلاشمقده اولديغنى بزه كوستريور.

بوغاييه وصول نهايت شخص انسانى بي علائق اسارتدن كلياً آزاد ايدجك وحريتك سطح غبراده صاحب يكة قدرت وسطوت اولديغنى انبا ايدجكدر. غايه خيالى اولان بوجميت هيچ بر وقتده صورت مطلقده صورت پذير شهود اوله ميه جقدر. زيرا هر هانكي برغايه خيال عالم وجوده خطوه زن اولسه درحال لطافت خياليه سى تناقص ايدر. آنجق بو نقصان لطافته برابر ينه امتزاج وانطباع ايتديكي موضوعاتده حسن وبهائك منشأ ومنبعى اودر. بوغايه خيال جمعيت حقيقيه نك اويله بر شعله نورانيه سيدر كه ادوار بي بقاى دهر اينجده يكديكرني استخلاف ايدن جمعيتلر كه هر هانكي سینه انعطاف ايتسه او جميتي كندى حائز اولديغى عظمت وقوتدن آز چوق بهره مند ايدر.

انسائلر چوق زمانلر احتياجه كافي كله جك بر شكل حريته آسوده نشين اولور. بو شكل حريت انسانلر ك حالته چسبان قالدجه پايدار اولور. انسانلر زنجير اسارت آلتنده اك زياده رنجيده اولمش ظن ايتديكمز دورلرده بيله مضامى مطلقيله تحمل فرسا بر تضيقه كرفتار اولمش دكلردر. زيرا هر نه ديزسه دينسون، جمعيتك هر هانكي بر حال آنجق او حاله معروض قالا نلر ك رضا وموافقى ايله بردوام اوله بيلور. انسانلر تصور ايتدكلرى درجه دن يوكسك بر حريته طالب اوله ميه جقدرندن استبدادك كافه انواع واشكالنه اساس، اسارت دك، جهالتدر. هنوز دوره طفوليتي كچيرمين، موجوديتني يعنى حريتنى هنوز يالان ياكلش حس ايتمه بيله وقت بوله ميان اقوام قديمه شريقيه بر طرفه براقلم، انسانلر ك حركته وكنديلرني طائيفه دها يكي باشلا دكلرى دور شباب عالمده اسكي يونانيلرده بيله طفل نوزاد حريت هنوز يك ناتوان ايكن ينه دها قوت ليسى، دها فائده ليسى آرايموردى. لكن هر ناقصك جوهرنده كسب كاله بر تمايل فطرى موجود اولديغى اينچون هر شكل حريت موقتا ياشار و آنك مقامنه بر شكل قائم اولور. وبوايكنجى شكل اولكيسنى محو ايتمه كاله برابر روح ومعناسنى توسيع ايدر. زيرا شر محو اولور، باقى قالدن، سيرانده دائم اولان خيردر. غريبدر كه قرون وسطاده انسانلر قرون قديمه دن دها حر ايديلر. انسان بيع وشراسى يواش يواش حكمدن دوشمشدى. بوممكن ايسه بزه اشكنجه دورى كى كورونيور. زيرا فكر بشر او زمانلرده بهره مند اولديغى درجات حريته آرتق قناعت ايتيور. واوونى احتياجه غير كافي كلن او دائره لر اينجه صيقشيدى رمتق حقيقى بر اشكنجه در. او تاريخلرده انسانلر ك تضيق اسارتله از كين اولمقدلرينك اك جلى برهاني او حالله تحمل ايتمش اولملايدر. قرون وسطا دوش انسانيته بار اولمغه باشلايه لي آنجق ايكي اوج عصر وار. قرون وسطى اسارتنه تعرض ده ايشته بو ايكي اوج عصرده واقع اولمشدر.

بر جمعيتك اشكالى كندى استعدادينه توافق ايدرسه قطعا تزلزل قبول ايتمز. آكا هر كيم تعرضه جرأت ايدرسه كندى محو ايدر. لكن بر جمعيتك شكلى دوره احتياجنى تجاوز ايدنجه، جمعيت افرادى حائز اولدكلرى حقوقدن فضله سنى تصور وطلب ايلينجه، جمعيتك استنادكاه بقاى اولان شى ترقيسنه برانكل حكمنه كيرنجه، وقتيله تمبده شايسته كورولن اوشكل متين الاساسه قارشو فكر حريته آنك لازم غير مفارقى اولان محبت اقوام زائل اولنجه آنى جانلانديره جق روح وحياتدن آرتق محروم قالدن او هيكل محبوبه هر كيم ايله طوقونورسه درحال يقوب خاك هلاك واضع حالله سرر. نوع انسان ايشته بويله جه شكلدن شكله كير، انقلابدن انقلابه طوغرو ايلورلر. دائما انقراض اوزرنده يورور، لكن سيرانده دائم اولور. نوع بشر كده - بو عالم محسوس كى - مائه بقا وحياتى موت وفنادر. بوموت وفنا بر خلق جديدك، بر حيات نوينك تخمى حاوى اولديغى اينچون بوموت وفناى صوريدن عبارتدر. انقلاباته